

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 10Sžfk/67/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1019201751
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 03. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Benczová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:1019201751.1

Uznesenie

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: STAR CENTRUM, spol. s r.o. (pôvodne STAR CENTRUM, a.s.), Šamorínska 10, Bratislava, IČO: 35 855 410, proti žalovanému: Daňový úrad Bratislava, Ševčenkova 32, 850 00 Bratislava; o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 550266/2019 zo dňa 3. októbra 2019; o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti výrokom II. a III. uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 6S/277/2019-334 zo dňa 9. júla 2020 , takto

rozhodol:

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť o d m i e t a.
- II. Účastníkom konania právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

Odôvodnenie

I.

Administratívne konanie, konanie pred správnym súdom a jeho rozhodnutie

1. Žalobkyňa sa žalobou doručenu Krajskému súdu v Bratislave (ďalej aj ako „správny súd“) dňa 21. decembra 2019 domáhala preskúmania a zrušenia rozhodnutia žalovaného č. 550266/2019 zo dňa 3. októbra 2019, ktorým žalovaný nevyhovel námietke zaujatosti podanej žalobkyňou.

2. Žalobkyňa podaním doručeným správnemu súdu dňa 8. apríla 2020 vzala žalobu v celom rozsahu späť, keďže ju žalovaný svojim konaním uviedol do omylu. Doručila súdu Oznámenie žalovaného zo dňa 28. februára 2020, v ktorom žalobkyňi oznámil, že rozhodnutie č. 550266/2019 zo dňa 3. októbra 2019 má považovať za bezpredmetné, keďže jej bolo doručené identické rozhodnutie č. 584239/2019 dňa 11. novembra 2019.

3. Vzhľadom na túto skutočnosť žiadala žalobkyňa o vrátenie súdneho poplatku. O trovách konania žiadala rozhodnúť podľa § 256 Civilného sporového poriadku tak, že žalovaný bude zaviazaný na zaplatenie trov konania, keďže návrh, ktorý bol podaný dôvodne, bol vzatý späť pre správanie žalovaného.

4. Správny súd podľa § 99 písm. a) SSP konanie uznesením č. k. 6S/277/2019-334 zo dňa 9. júla 2020 zastavil, keďže žalobkyňa vzala žalobu späť skôr, ako správny súd vo veci rozhodol. O práve účastníkov konania na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 170 písm. b) SSP a žiadnemu z účastníkov konania nepriznal právo na náhradu trov konania, pretože konanie bolo zastavené. Žalobkyňa zaplatila súdny poplatok vo výške 35,- € a keďže sa v tejto veci konanie zastavilo, súd v zmysle ustanovenia § 11 ods. 3 a 4 zákona č. 71/1992 Zb. Správny poriadok vrátil žalobkyňi krátený súdny poplatok vo výške 28,30,- €. V poučení bola žalobkyňa poučená, že v kasačnom konaní musí byť zastúpená advokátom.

II.

Kasačná sťažnosť a priebeh konania na kasačnom súde

5. Proti výroku II. o nepriznaní práva na náhradu trov konania (ďalej aj ako „výrok II.“) a proti výroku III. o vrátení súdneho poplatku (ďalej aj ako „výrok III.“) uznesenia správneho súdu č. k. 6S/277/2019-334 zo dňa 9. júla 2020 (ďalej aj ako „napadnuté uznesenie“) podala žalobkyňa - sťažovateľka sťažnosť v zmysle § 154 SSP z dôvodu toho, že výroky sú v rozpore so skutkovým a právnym stavom vo veci samej a v rozpore s judikatúrou správneho súdu. Tvrdila, že v tomto prípade nie je prípustná kasačná sťažnosť, ale sťažnosť podľa § 154 a nasl. SSP, keďže ide o rozhodnutie o výške náhrady trov konania. Kasačná sťažnosť bola spísaná advokátom JUDr. Tomášom Balážikom.

6. Navrhovala, aby správny súd, ktorý vydal napadnuté rozhodnutie, výroky II. a III. zrušil a nahradil tak, že žalobkyni prizná právo na úplnú náhradu trov konania.

7. Sťažnosť odôvodnila tým, že pojem „procesné zavinenie“, použitý v ustanovení § 171 SSP treba posudzovať výlučne z procesného hľadiska. Zásada zodpovednosti za zavinenie je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami pre posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Zavinenie je však potrebné interpretovať v príčinnej súvislosti, v ktorej príčinou je správanie účastníka konania a dôsledkom je vznik trov druhého účastníka konania. V predmetnom prípade vzala žalobkyňa žalobu v celom rozsahu späť z dôvodu, že žalovaný jej oznámil, že správnu žalobou napadnuté rozhodnutie má považovať za bezpredmetné. Z vyššie uvedeného je bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, že zastavenie konania nesporne zaviniť žalovaný, a to oznámením doručeným žalobkyni po podaní žaloby. Vo svojej podstate tak oznámenie žalovaného zo dňa 28. februára 2020 má za následok vzniknutý stav, ktorý vyústil do späťvzatia žaloby zo strany žalobkyne a zastavenia predmetného konania na správnom súde.

8. Späťvzatie správnej žaloby podľa žalobkyne spôsobilo, že správny súd sa nemohol zaoberať vecou samou a posúdiť dôvodnosť podanej správnej žaloby, preto žalobkyni nemožno nepriznať voči žalovanému nárok na náhradu trov, ktoré mu vznikli v súvislosti s konaním na správnom súde. Správna žaloba bola podľa žalobkyne podaná v záujme domôcť sa ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy cítiac sa ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch.

9. Správny súd výzvou č.k. 6S/277/2019-349 zo dňa 18. septembra 2020, ktorá bola žalobkyni prostredníctvom advokáta JUDr. Tomáša Balážika doručená dňa 8. októbra 2020, vyzval žalobkyňu, aby v lehote 10 dní od doručenia výzvy predložila súdu originál plnej moci na zastupovanie v kasačnom konaní alebo ho zaslala elektronicky spolu s osvedčovacou doložkou v súlade s § 449 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len ako „SSP“).

10. Žalobkyňa prostredníctvom advokáta JUDr. Tomáša Balážika doručila správne súdu dňa 9. októbra 2020 Dodatok k splnomocneniu zo dňa 19. decembra 2019, ktorý znie aj na zastupovanie v kasačnom konaní. Dodatok bol správne súdu doručený vo forme kópie, ktorá obsahuje naskenovaný podpis štatutárneho orgánu žalobkyne a je autorizovaný elektronickým podpisom advokáta JUDr. Tomáša Balážika. Zároveň vyslovila názor, že už súčasťou splnomocnenia vo veci samej zo dňa 19. decembra 2019 bolo dané aj oprávnenie pre splnomocnenca podávať opravné prostriedky, ktoré bolo advokátom elektronicky prijaté osvedčujúcou doložkou ZEP. Tiež zopakovala, že jej podanie nie je kasačnou sťažnosťou a z toho dôvodu sa naňho nevzťahujú ustanovenia SSP o kasačnej sťažnosti.

III.

Posúdenie kasačného súdu

11. V priebehu kasačného konania, dňa 1. januára 2021, nadobudla účinnosť novela Ústavy Slovenskej republiky, ústavný zákon č. 422/2020 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorou bol zriadený Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (čl. 143 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). K 1. augustu 2021 prevzal Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú agendu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v správnom súdnictve, vrátane prerokúvanej veci (čl. 154g ods. 4, 5 a 6 Ústavy v spojení s § 101e ods. 1 a 2 a § 8a ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). V súlade s rozvrhom práce Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky

na rok 2021 bola prerokúvaná vec pridelená náhodným výberom na rozhodnutie senátu 3S v zložení uvedenom v záhlaví tohto rozsudku a je v kasačnom konaní vedená pod pôvodnou spisovou značkou.

12. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačná sťažnosť sťažovateľky bola podaná včas (§ 443 ods. 1 SSP), oprávnenou osobou (§ 442 ods. 1 SSP) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je prípustná (§ 459 písm. d) SSP v spojení s § 449 SSP) a z toho dôvodu ju odmietol.

13. Napriek tomu, že sťažovateľka opakovane uvádzala, že proti napadnutým výrokom podáva sťažnosť podľa § 154 SSP, keďže podľa nej proti nim v zmysle § 439 ods. 2 písm. h) SSP nie je prípustná kasačná sťažnosť, kasačný súd, rovnako ako správny súd, sťažnosť sťažovateľky posudzoval ako kasačnú sťažnosť. So záverom sťažovateľky o prípustnosti sťažnosti a neprípustnosti kasačnej sťažnosti totiž nemožno súhlasiť, keďže výrok II. a III. správneho súdu nie sú výrokmi o výške náhrady trov konania, ale výrokmi o nároku na náhradu trov konania, o ktorom správny súd rozhoduje v zmysle § 175 ods. 1 SSP. O výške náhrady trov konania následne rozhoduje správny súd samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník v zmysle § 175 ods. 2 SSP a až proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť podľa § 152 a nasl. SSP. Proti výroku o nároku na náhradu trov konania je kasačná sťažnosť prípustná, keďže jej prípustnosť nie je osobitne vylúčená (§ 439 ods. 1 a 2 SSP). Výrokom III. Bolo rozhodnuté o vrátení skráteného súdneho poplatku. Vzhľadom k tomu, že každé podanie je v zmysle § 55 ods. 3 SSP potrebné posudzovať podľa jeho obsahu, kasačný súd sťažnosť sťažovateľky posudzoval ako kasačnú sťažnosť.

14. Podľa § 459 písm. d) SSP kasačný súd uznesením odmietne kasačnú sťažnosť ako neprípustnú, ak neboli splnené podmienky podľa § 449 SSP. V zmysle § 449 ods. 1 a 2 SSP sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa musia byť spísané advokátom.

15. Sťažovateľka bola v napadnutom uznesení poučená o povinnosti právneho zastúpenia v kasačnom konaní a správnym súdom bola opäť po podaní kasačnej sťažnosti dňa 18. septembra 2020 vyzvaná, aby predložila originál plnej moci na zastupovanie v kasačnom konaní alebo ho zaslala elektronicky spolu s osvedčovacou doložkou. Tiež bola v predmetnej výzve poučená, že v prípade nepredloženia splnomocnenia v požadovanej podobe, bude kasačná sťažnosť odmietnutá.

16. V rámci svojich právnych úvah vzťahujúcich sa k povinnosti právneho zastúpenia sťažovateľky vychádzal kasačný súd aj z rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Keďže odo dňa 1. augusta 2021 došlo k prechodu kompetencií zo správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, vychádzajúc z účelu zabezpečenia kontinuity rozhodovacej činnosti, z právnej istoty a ochrany legitímnych očakávaní založených aj na ustálenej rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít (§ 5 ods. 1 SSP v spojení s čl. 2 ods. 1 až 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov), sa kasačný súd považuje za viazaný doterajšou rozhodovacou činnosťou správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

17. Pri výklade podmienok právneho zastúpenia a požiadaviek na jeho preukázanie sú súdy vždy povinné sledovať cieľ, zmysel zákonom ustanovenej podmienky a zdržať sa neúčelného, prílišného formalizmu (mutatis mutandis nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 348/2020 zo dňa 5. novembra 2020, publikované v ZNaUÚS pod č. 36/2020, sp. zn. I. ÚS 117/2019 zo dňa 15. júna 2021 či rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžk 14/2021 zo dňa 30. júna 2021, bod 10, sp. zn. 8 Sžfk 28/2019 zo dňa 11. júla 2019, bod 9 a iné). Rovnaké úvahy možno inšpiratívne vyvodit' aj z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý v zásade nepovažuje primerané a nevyhnutné formálne obmedzenia prístupu k súdu (vrátane požiadavky povinného právneho zastúpenia) za rozporné s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Tieto obmedzenia sa však môžu stať rozpornými s čl. 6 ods. 1 Dohovoru v prípade ich excesívneho a formalistického uplatňovania bez ohľadu na nimi sledovaný legitímny cieľ (mutatis mutandis rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci DYLUŠ proti Poľsku zo dňa 23. septembra 2021, sťažnosť č. 12210/14, body 41 až 42, 45 a 46, ako aj WILLEMS a GORJON proti Belgicku zo dňa 21. septembra 2021, sťažnosť č. 7420916 a 3 ďalšie, body 85 až 88).

18. Treba zdôrazniť, že podmienka povinného právneho zastúpenia nie je v správnom súdnom konaní, a o to viac v kasačnom konaní, samoučelná. Táto požiadavka „... vyplýva z povahy správneho súdnictva,

v ktorom sa preskúmava zákonnosť rozhodnutí správnych orgánov. V prejednávanej veci je povinnosť kvalifikovaného právneho zastúpenia daná tak v konaní pred krajským súdom, ako aj v kasačnom konaní, pričom táto legitímna požiadavka má prispieť k profesionalite konania a sleduje sa ňou v prvom rade ochrana práv žalobcu, resp. sťažovateľa, ako účastníkov súdneho preskúmacieho konania, v ktorom sa v rozhodujúcej miere riešia právne otázky a medzi účastníkmi je často sporným len výklad právnych predpisov“ (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Asan 29/2019 zo dňa 11. decembra 2019, bod 18, obdobne tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžfk 28/2019 zo dňa 11. júla 2019, sp. zn. 5 Sžfk 27/2018 zo dňa 12. septembra 2019 a iné). Splnenie požiadavky povinného právneho zastúpenia (v prípade osôb, ktoré nedisponujú druhým stupňom vysokoškolského vzdelania v odbore „právo“) preukazuje účastník konania splnomocnením udeleným advokátovi.

19. Z ustálenej rozhodovacej súdnej praxe vyplýva, že za dostatočné preukázanie právneho zastúpenia advokátom sa považuje iba predloženie originálu splnomocnenia, z ktorého musí byť bez akýchkoľvek pochybností zrejmá vôľa splnomocniteľa napadnúť rozhodnutie správneho súdu kasačnou sťažnosťou a dať sa v kasačnom konaní zastupovať zvoleným advokátom (mutatis mutandis rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Asan 29/2019 zo dňa 11. decembra 2019, bod 19 a iné).

20. Za originál splnomocnenia v prípade písomného podania je potrebné považovať predloženie listinného originálu splnomocnenia podpísaného splnomocniteľom, prípadne takej jeho verzie (kópia), ktorá podľa platného právneho poriadku vyvoláva také účinky ako originál splnomocnenia (úradne overená kópia). Vôľa splnomocnenca prijať udelené splnomocnenie musí byť tiež s ohľadom na všetky okolnosti hodnoverne preukázaná (napr. sp. zn. I. ÚS 117/2019 zo dňa 15. júna 2021). Akceptovateľný je teda aj prejav vôle splnomocnenca či splnomocniteľa v predpísanej forme na odlišných dokumentoch.

21. V prípade elektronickej komunikácie je sťažovateľ povinný postupovať podľa zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o e-Governmente“). Ak teda sťažovateľ zasiela splnomocnenie elektronicou cestou, v súlade s § 23 ods. 5 písm. a) bod 1 zákona o e-Governmente musí predložiť elektronický originál splnomocnenia autorizovaný (elektronicky podpísaný) splnomocniteľom alebo v súlade s § 35 a § 36 zákona o e-Governmente transformovaný originál splnomocnenia pomocou zaručenej konverzie s cieľom zachovania právnych účinkov pôvodného dokumentu (mutatis mutandis rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 342/2018 zo dňa 31. mája 2018 a III. ÚS 422/2018). Vôľa splnomocnenca prijať udelené splnomocnenie musí byť tiež s ohľadom na všetky okolnosti hodnoverne preukázaná (napr. sp. zn. I. ÚS 117/2019 zo dňa 15. júna 2021). Nie je vylúčená ani kombinácia týchto elektronických autorizácií a tiež prejav vôle splnomocnenca či splnomocniteľa v predpísanej forme na odlišných dokumentoch.

22. V preskúvanom prípade sťažovateľka preukazovala právne zastúpenie v konaní pred správnym súdom ako aj kasačným súdom elektronicou. Z toho dôvodu správny súd pri skúmaní splnenia procesných podmienok ďalšieho postupu kasačného konania (§ 97 SSP v spojení s § 449 SSP) správne identifikoval nedostatky kasačnej sťažnosti vo forme absencie originálu splnomocnenia v elektronickej podobe (bod 20). Žalobkyňa totiž už v konaní pred správnym súdom predložila k žalobe splnomocnenie zo dňa 19. decembra 2019 len vo forme kópie splnomocnenia, pričom táto nebola vôbec autorizovaná (elektronicky podpísaná) splnomocniteľom a nebola ani platne podpísaná splnomocnencom (č.l. 18 a 246). Priložená kópia nebola ani prevedená do elektronickej podoby zaručenou konverziou (súdny spis neobsahuje osvedčovací doložku k zaslanému splnomocneniu). Z toho dôvodu postupoval správny súd správne, keď vyzval žalobkyňu na predloženie splnomocnenia pre kasačné konanie v predpísanej podobe.

23. Žalobkyňa vo vyjadrení zo dňa 9. októbra 2020, ako reakciu na zaslanú výzvu, vyslovila názor, že už súčasťou splnomocnenia vo veci samej zo dňa 19. decembra 2019 bolo dané aj oprávnenie pre splnomocnenca podávať opravné prostriedky, ktoré bolo advokátom elektronicou „prijaté osvedčujúcou doložkou ZEP“. S uvedenými názormi žalobkyne však kasačný súd nemôže súhlasiť. Nedostatkom zaslaného splnomocnenia zo dňa 19. decembra 2019, ktoré znelo na podávanie opravných prostriedkov, nebol totiž jeho obsah, ale podoba, v ktorej bolo zaslané. Kasačný súd poukazuje na judikatúru Ústavného súdu SR, podľa ktorej pokiaľ bolo advokátovi riadne udelené splnomocnenie sťažovateľom na zastupovanie v celom konaní o správnej žalobe a na zastupovanie v konaní o opravnom prostriedku,

príčom nedošlo k zániku zastúpenia, nie je možné mať relevantnú pochybnosť o existencii plnej moci na zastupovanie sťažovateľa v konaní o kasačnej sťažnosti vrátane spísania kasačnej sťažnosti (sp. zn. II. ÚS 68/2020 zo dňa 23. júna 2020). V posudzovanej veci však splnomocnenie nebolo zaslané riadne, keďže nespĺňalo požiadavky na autorizáciu splnomocnenia zasielaného elektronicky a nemohlo tak hodnoverne preukázať vôľu splnomocniteľa dať sa v kasačnom konaní zastupovať zvoleným advokátom. Aj argument sťažovateľky, že splnomocnenie bolo opatrené „osvedčujúcou doložkou advokáta ZEP“, považuje kasačný súd za zmätočný a nedôvodný. Samotný zaručený elektronický podpis advokáta nenahrádza a ani ho nemožno považovať za osvedčovaciu doložku podľa § 37 zákona o e-Governmente, ktorá musí byť neoddeliteľne spojená s novovzniknutým dokumentom, aby tento mohol nadobudnúť rovnaké právne účinky ako samotný originál (§ 39 ods. 1 zákona o e-Governmente). Zo súdneho spisu vyplýva, že splnomocnenie bolo neplatne podpísané a spis neobsahuje ani osvedčovaciu doložku, ktorá by preukazovala zaručenú konverziu daného dokumentu, preto má kasačný súd za preukázané, že sťažovateľ spolu so žalobou predložil len obyčajnú kópiu splnomocnenia.

24. Sťažovateľka na výzvu správneho súdu, napriek jej opačnému názoru, predsa doručila aj Dodatok splnomocnenia, ktorý znel na zastupovanie v kasačnom konaní, bol zaslaný ako kópia listinnej podoby splnomocnenia podpísaného štatutárnym orgánom sťažovateľky a autorizovaný len elektronickým podpisom splnomocnenca (advokáta). V súlade s vyššie uvedeným, ani toto doplnenie splnomocnenia, nemôže kasačný súd považovať za dostatočné preukázanie právneho zastúpenia v kasačnom konaní, keďže kópia dodatku splnomocnenia nebola autorizovaná aj štatutárnym orgánom sťažovateľky alebo táto kópia nebola do elektronickej podoby transformovaná pomocou zaručenej konverzie (bod 20).

25. Kasačný súd preto konštatuje, že ani po výzve správneho súdu sťažovateľka nepreukázala splnenie podmienky povinného právneho zastúpenia v súlade s § 449 ods. 1 SSP a nespĺňa ani výnimky z povinného právneho zastúpenia uvedené v § 449 ods. 2 SSP. Z toho dôvodu nemal kasačný súd inú zákonnú možnosť ako prijať záver, že v kasačnom konaní neboli splnené podmienky podľa § 449 SSP a kasačnú sťažnosť preto odmietol ako neprípustnú podľa 459 písm. d) SSP.

26. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 1 v spojení s § 170 písm. a), § 168 a § 171 ods. 1 SSP tak, že tento žiadnemu z účastníkov konania nepriznal. Hoci sťažovateľka procesne zavinila odmietnutie kasačnej sťažnosti (nesplnila podmienky právneho zastúpenia), u žalovaného nezistil výnimočné dôvody, pre ktoré by mohol spravodlivo požadovať náhradu trov konania (§ 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 a § 168 SSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 463 v spojení s 147 ods. 2 a § 139 ods. 4 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.